

TEATRIFESTIVAL. Oktoobri alguses näeb teatrifestivalil **Kuldne Mask** Dmitri Krõmovi ja Andrei Mogutši põnevaid lavastusi.

Vene teatritipud tulevad Eestisse

JAAK ALLIK
teatrikritik

Hiljuti Juhhan Kivirähi avalikustatud uurin-gust teatri kohast ja rollist eesti ühiskonnas selgus, et Eestis toimuvaist teatrifestiva-lidest on kõige tuntum Kuldne Mask. 39 protsenti küsitletuist oli sellest kuulnud ja 56 protsenti teatrikülastajast mõnd lavastust koguni näinud. Tähelepanuväärne, et toda venekeelset ja vene teatri parimaid lavastusi tutvustavat festivali teadsid mitte ainult venekeel-sed inimesed (65 protsenti) vaid ka 29 protsenti eestikeelseist vastanuist.

Minu arvates ei peegelda see mitte ainult korraldajate head reklaamitööd, vaid Eestis toodavate Venemaa teatri-aasta parimate lavastuste kvaliteeti, sest huvi Kuldse Maski vastu kasvab aastast aastasse ning nõudmine ületab ikkagi veel pakkumise.

Tänavune festival on kahe-teistkümmes, sel aastal toimub see 8.–18. oktoobrini, põhiliselt ikka Tallinnas, kuid üht lastela-vastust näeb ka Sillamäel.

Täiskasvanuile mõeldud sõnalavastuste loojad, režis-söörid Dmitri Krõmov ja Andrei Mogutši kuuluvad kindlasti praeguse Venemaa teatri tipp-kümnesse. Lavastaja Konstan-tin Raikin, keda seekord näe-me küll näitlejarollis, on üks Venemaa populaarsemaid arti-
tiste.

Eesti vaatajaile tuntuim on kindlasti Dmitri Krõmov, legendaarse lavastaja Anatoli Efriose poeg, kella lavastuste retrospektiivi nägime Tallinna Linnateatri festivalil «Talveöö unenägu» 2011. aastal ning kel-le Aleksandr Ostrovski näiden-di ainetel loodud särav farss «O-I. Hiline armastus» röö-mustas meid möödunud aastal ning tunnistati ka 2016. aasta Kuldse Maski ehk Vene-maa parima lavastuse preemia vääriliseks väikese saali lavas-tuste seas.

Dmitri Krõmovi teater

Seekord on Krõmov, kes juhib ühte neljast Draamakunsti Kooli nime kandva ning ilma ainuisikulise kunstilise juhita töötava teatri raames tegutse-vast laboratooriumist, meile näha toonud oma kaks viimase aasta tööd, mida mõlemat män-gitakse Vabal Laval.

Lavastust «Oma sõnadega. A. Puškin «Jevgeni Onegin»» reklaamib teater ise kogupere-või isegi lastelavastusena. Tegelikult näeme huvitavat peda-gogilist ja teatrilast eksper-imenti, kus neli eri rahvus-est tegelast – inglane, soom-lane, prantslane ja venelane

lgatahes on seekordne Kuldne Mask oluline vaheldus eesti teatripildis. Jääme huviga ootama.

Draamakunsti kooli ja Dmitri Krõmovi Laboratooriumi lavastus «Vene bluus. Seenelkäik» etendub Tallinnas Vaba Lava teatrikeskuses.

– jutustavad noorele vaataja-le oma sõnadega ümber Puš-kini värsromaani, mängides ühtlasi läbi seal kangastuvad olukorrad. Tegemist on oma-pärase kirjandusloolise ajaloo-tunniga, kus Puškini kirjeldatut mõõdetakse nüüdisaegses taustsüsteemis.

Huvitava võrdlusena olid ka kahe viimase meil toimu-nud Maski-festivali keskseiks lavastusteks «Jevgeni Onegi-ni» tõlgendused Rimas Tumi-naselt ja Timofei Kuljabinilt. Teisalt on kuulda, et Krõm-ovi ideest sõltumatult on Ugala tellinud Urmas Lennukilt just lastele mõeldud «Tõe ja õigu-se» töötluste. Krõmov kavatseb aga «Oma sõnadega» sarja jät-

kata, ees ootavad Gogoli «Sur-nud hingede», Tšehhovi «Sah-halini saare» ja Marxi «Kapi-tali» (!) õpilaversioonid.

Teine uuslavastus «Vene bluus. Seenelkäik» on puhtal kujul Krõmovi autoriteater.

Laval pole ühte selget lugu, vaid on rida eri žanris episoo-de ja stseene ning muidugi Krõ-movile omane kobrutav ja tihti absurdi ulatuv kunstnikufan-taasia. Lavastus näitab, kuidas röömus seenelkäik kasvab üle traagiliseks teekonnaks vastu oma saatusele.

Konstantin Raikini juhitud teater Satirikon on üks Moskva populaarsemaid, kusjuures Rai-kin, kes teatri esinäitlejana val-dab meisterlikult kõiki žanre,

pole astunud sugugi oma kuul-sa isa Arkadi Raikini satiirikun-gadesse, vaid on loonud väi-ga laia repertuaaripildiga teatri.

Kahjuks pole festivali orga-nisaatorid kutsunud Eestise Satirikoni praegu kõige kõ-muliseimat ning kunstiliselt ja emotsionaalselt vägagi raputa-vat lavastust, Vladimir Zaitse-
vi «Vikerkaare kõik varjundid» gei-noormehe konfliktist oma vanemate ja ümbruskonnaga. Hiljutised ülimenekad külalis-esinemised Peterburis töid mõ-lemal etendusõhtul teatrimajale kaasa pommiähvarduse.

Nordea kontserdimajas pak-utakse meile teatri teist prae-gust kassahitti, Ivan Šmeljovi 20. sajandi algul kirjutatud ju-

(vasakul) A. Raikini nimeline teater Sati-rikon toob Tallinna la-vastuse «Inimene restoranis», kus mängib peaosas Konstantin Raikin. Etendust näeb Nor-dea kontserdisaalis.

G. Tovstonogovi ni-meline Peterburi Suur Draamateater näitab Estonia teatri-saalis Ivan Vöröpajevi näidendit «Joobnud», mille on lavastanud Andrei Mogutši.

FOTO: NATALIA CHEBAN, STAS LEVIŠIN JA ELENA KASATKINA

tustuse ainetel ja noore lavas-taja Jegor Peregudovi (33) loo-dud kompositsiooni «Inimene restoranis» Konstantin Raiki-niga peaosas. Lavastuses kõlab elav muusika naisorkestri esitu-ses, kaasatud on koguni «resto-ranietiketi pedagoog». Raikini mängitud kelnerist peategelase, vene kirjandusele nii tüüpilise «väikse inimese», teadvusevoo-lus näeme kogu tema läbielatud elu vastuolulist tragismi.

Venemaa üks ajalooliselt kuulsamaid teatreid, G. Tovsto-nogovi nimeline Peterburi Suur Draamateater näitab Estonia teatrisaalis Ivan Vöröpajevi näidendit «Joobnud». See lavastus sai 2016. aastal Kuldse Maski auhinna parima režii ja parima näitlejate kollektiivi eest.

Oluline vaheldus teatripildis

Kui lavastaja Andrei Mogut-ši 2013. aastal 51-aastaselt seda teatrit juhtima asus, puhkes teatringkondades kohe terav diskussioon. Mogutši tundus liiga noor (!) ja liiga avangard-ne tolle suurte traditsioonide-ga kollektiivi juhtimiseks. Ja ta alustaski äsja remonditud lava ümberehitamisest. Peagi tuli välja nõukogude ajal kooliklas-sikaks kuulutatud Nikolai Tšer-nõševski «Mis teha?», mille jäl-gimiseks laskis lavastaja teat-risaali samettoolidele püstida spetsiaalse tribüüni.

Kired tema ümber pole vai-bunud tänini. Sel kevadel kir-jutas rühm näitlejaid kirja kul-tuuriministrile, nad palusid Mogutši töölepingut mitte pikendada. Minister Viktor Me-dinski sõitis kollektiiviga koh-tuma, seal teatas aga vastu oo-tusi, et leping ongi juba piken-datud.

Mogutši lavastused selles teatris on olnud kunstiliselt üs-nagi ebaühtlased. Kuid «Joob-nute» auhindamine tähendas suurt edu. Meie vaatajale teeb kohtumise selle lavastusega eri-ti huvitavaks muidugi fakt, et Vöröpajevi näidend on praegu ka Theatrumi repertuaaris ning Lembit Petersoni töö tunnista-ti 2014. aasta Eesti parimaks la-vastuseks.

Huvi suurendamiseks võib öelda, et Mogutši mängib sama teksti oluliselt kiiremini, st tema lavastus on Petersoni va-riandist üle tunni aja lühem. Pealegi rõhutab lavastaja, et ta pole mõistnud sõna «joobnud» otseses tähenduses, laval kuju-tatakse ebaadekvaatust, mitte purjusolekut.

Viienda täiskasvanuile mõeldud lavastusena on festi-
vali korraldajad juba teist aastat toonud Tallinna ka muusi-kali. Estonia saalis mängitakse Frank Wildhorni muusikali «Jekyll ja Hyde», esitajaks sama Peterburi Muusikaline Kom-öödiateater, kes eelmisel aastal näitas «Chaplini». Ungari lavastaja KERO (Miklos Gabor Kerényi) on seejuures rekonstrueerinud inglaste originaalver-siooni, Venemaal on tegu tolle muusikali esmalavastusega, eesti muusikalihaid pole selle teoseni veel jõudnud.

Igatahes on seekordne Kuldne Mask oluline vaheldus eesti teatripildis. Jääme huviga ootama.